

דבר י ש י ח

ממרון שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א פשט על התורה

"וישב בה עד מות הכהן הגדול" (כ, כה)

פירש"י שהוא בא להשרות שכונה בישראל ולהאריך ימיהם והרוצח בא לסלק את השכינה מישראל ולקצר את ימי החיים אינו כדאי שיהא לפני כה"ג ד"א לפי שהי' לו לכה"ג להתפלל שלא תארע תקלה זו לישראל בחייו. והנה הטעם הראשון הוא מספרי והטעם הב' מגמ' מכות ולכאו' סותרין זה את זה דלטעם קמא הוא מפני כבודו ושבחו של כה"ג ולטעם בתרא הוא עונש לכה"ג, אבל באמת ב' הטעמים נכונים דבמצוה זו יש בה ג"כ כבוד לכה"ג שבימי שלטונו אין זה כבודו שרוצחים יסתובבו ברחובות חפשי אלא ישבו בכלא אבל יש בה גם עונש שיש ישראל א' שמחכה תמיד מתי ימות וזה בשביל שלא התפלל. עוד יש לומר, דכולה רק משום עונש הכה"ג הוא אלא שהי' אפשר לתת העונש באופן אחר כגון שמותר להורגו עד מות הכה"ג וכדומה אלא דלכך אמרה תורה שישב בערי מקלט שאילו הי' מסתובב בכ"מ זה הי' בושה גדולה לכה"ג שהכל יאמרו הנה הרוצח שהכה"ג לא התפלל עליו שלא יקרה כזה ולכן משום כבודו דכה"ג שלא יתיישב ביותר אמרה תורה שישב בערי מקלט.

(טעמא דקרא)

שו"ת על הפרשה

ש. מדוע בתורה בפרשת מסעי מצינו שכתבה את התאריך של אהרן הכהן שנפטר בראש חודש אב, ואילו על שאר האבות הקדושים ועל משה רבינו, התורה לא כתבה את התאריך של פטירתם.

ת. שיש ענין לצום בו ביום אע"פ שהוא ר"ח עי' או"ח סימן תקפ"ו.

ש. האם אהרן הכהן שהתורה כותבת שנפטר בראש חודש אב גם נולד בראש חודש אב. מסברא שהקב"ה ממלא שנותיהם של צדיקים.

ת. נכון.

ש. חז"ל אומרים במכות יא' ע"א "לפיכך אימותיהן של כהנים מספקות להן מחיה וכסות וכו'". מדוע דוקא אימותיהן ולא הכהן גדולן בעצמו או אשתו ושאר בניו.

ת. א. דואגות לבניהן.

ב. לאימות הי' זמן לזה כי פטורה מתלמוד תורה.

(קונטרס עזרת אליעזר)

דעת תורה

עת צרה היא ליעקב

הנה בימים האלו בהם סבלם של יושבי ארץ הקודש בכלל ותושבי הדרום בפרט, הוא נורא באופן שקשה לתאר, ואין לך יום שאין קללתו מרובה ר"ל, ובפרט רבים אשר נהיו חולים מחמת הפחד של המציק, ונתקיים בנו ר"ל מקרא מלא "מחוץ תשכל חרב, ומחדרים אימה", נתבקשנו על ידי רבים מקוראי הגליון "דברי שיח" להשמיע בשפה ברורה דעת רבינו שליט"א, מה רצון הבורא ית"ש, ובמה נוכל לתקן ולומר למשחית הרף.

ושמענו מרבינו שליט"א, כי עיקר התפקיד בתקופה זו הוא להתחזק בלימוד התורה ובתפילה, והחלש יאמר חזק אני, וכל אחד יוסיף חיזוק בתפילה במה שהוא יכול, והוא רחום יאמר לצרותינו די. כמו כן ציין מרן שליט"א כי דורנו זה הוא דור של עקבתא דמשיחא, וכבר אמרו חז"ל במוצאי שביעית בן דוד בא, ויש לראות לכל אחד שהוא בר הכי, להתחזק בלימוד הלכות שביעית, אם במשניות ואם בהלכה למעשה ואי"ה נקוה שבקרוב ובא לציון גואל.

השבוע נכנס אל רבינו אחד מראשי הכוללים בארה"ב וביקש את ברכת רבינו לקראת חזרתו לארה"ב, רבינו ברכו ואחר כך אמר לו, הרי המשיח נמצא ממש בפתח ומיד ביקש מנכדו גמרא כתובות ופתח רבינו בדף קיב: והחל להקריא "אמר רבי זירא אמר רבי ירמיה בר אבא דור שבן דוד בא קטיגוריא בתלמידי חכמים (פירש"י) הרכה מסטיניס ומלמדיס חוזה יעמדו עליהם), כי אמריתה קמיה דשמואל אמר צירוף אחר צירוף (פירש"י) גזירות על גזירות), שנאמר ועוד בה עשיריה ושבה והיתה לבער תני רב יוסף בזוזי ובזוזי דבזוזי", והרי כל הסימנים, של בזוי ת"ח הנורא שיש בימינו וכן הצרות הנוראות שאנו רואים, הם סימנים מובהקים ממש של "דור שבן דוד בא" ויש להתכונן לכך כראוי ולהתחזק, ע"כ דברי רבינו שליט"א.

גליון זה נודב לע"נ

ר' שמואל ב"ר יצחק

אפשטיין זצ"ל

איש אמונם של גדולי ישראל

נלב"ע ד' מנחם אב תשע"ג
תנצב"ה

דבר העורך

הרבנית ע"ה א"ח לרבינו שיבלחט"א סיפרה שבזמן מלחמת תש"ח הם גרו בשכונת מאה שערים שהיתה קרובה לערבים, ונפלו שם כל הזמן פצצות (פגזים) יום אחד נפל פגז על הגג עשה חור בתקרה ונפל על מיטת אחותי התינוקות בת כמה חודשים (רבקה ע"ה) ונהרגה מיד. ואחרי זה עברו לגור באופן זמני אצל הסבא ר' ארי' לוי שהי' גר רחוק משם בשכונת משכנות, ושם נפלו פחות פגזים, וכיון שבזמן המלחמה הי' מחסור במזון, הי' קיצבה של לחם לכל משפחה לפי מספר הנפשות, ויכלו לקנות את הלחם רק בחנות הנמצאת באיזור שרשום שהם גרים, והיו צריכים להביא את הלחם ממרחק רב מרח' הנביאים שזה באיזור שכונת מאה שערים שנפלו שם פצצות עד שכונת משכנות שגר שם ר' אריה לוי, והי' פחד ללכת ברחוב ולהתקרב לרח' הנביאים ששם נפלו כל הזמן פגזים. ואני הייתי הבת הגדולה בבית, ולא הרשיתי לאף אחת לצאת לרחוב ולהסתכן, אלא רק אני הלכתי, והסבא ר' ארי' הלך עמי חלק מהדרך, וכל הדרך הי' אומר פרק צ"א שבתהילים "יושב בסתר עליון" [שזה שיר של פגעים], ובאמצע הדרך נכנס לבית החולים "ביקור חולים" כדי לראות מה קורה שם, ומה הוא יכול לעזור לחולים, וכן לבדוק מי נפטר כדי לדעת להתיר עגונות. ואני המשכתי בדרכי כדי להביא את הלחם הביתה.

ואבי שליט"א גם במלחמה הי' יושב ולומד כרגיל בבית הכנסת, אבל כשהייתי יוצאת לקנות לחם, דאג מאד, והי' יוצא מידי פעם לשאול אם "שבע" [כך קרא לי] כבר חזרה בשלום.

והרבנית סיפרה על כך כדי שידעו עד כמה מועיל הפרק יושב בסתר עליון, בשעת הסכנה.

(באר שבע)

מכירת ספרים

יצחק זיסלברג

בקודש פנימה לרגל יום היארצייט השני לרבנו הגדול מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל

כאשר זכינו להיכנס אל רבינו שליט"א בדחילו ורחימו, אחר בקשת המחילה ביקשנו רשות שאלה קמיה אודות כמה בירורי הנהגה והלכה שראה ושמע בהיכלו של חמיו להבחלה מרן הגרי"ש זצ"ל, וכסייעתא דשמיא שהינו בד' אמות של ספר התורה שליט"א, ונענינו בחפץ לב. יתן ה'ת שיוכה רבינו להעמיד תלמידים הרבה בתורתו מאירת עינים ויקיים בו "עוד ינוכח בשיבה דשנים ורעננים יהיו" יאריך ימים ושנים ויזכה לראות בקרוב כביאת גואל צודק.

ידוע כי בבית זכולו של רבינו שליט"א מיעוט שיחה מתקיים תמיד ורגעי הזמן יקרים מאד - ספורים מדודים ושקולים במשקלי זהב, לכן התשובות היו קצרות - כדרכו, אך המעט הודק הוא בבחינת מועט המחזיק את המרובה, ודרכינו הקצרה הייתה ארוכה "קצרה שהיא ארוכה" כאשר קיבלנו מן העידית.

שאלנו: רבינו שליט"א הינו תלמיד מובהק של מרן החזון איש. האם היה איזה קשר לחמיו מרן זצ"ל עם החזו"א? והשיב: ודאי הכיר אותו. הוא אף היה אצלו בנוגע לשידוך שלי. בא לברר עלי ודיבר אז עם מרן החזו"א. [בהזמנות אחרת השלים רבינו - מרן זלה"ה עמד אז על טיבו ודיבר עליו גבוהות, ואמר "אותו אני הייתי רוצה שיהיה חמיו של חיים"] לפני זה לא הכיר אותו. ידוע כי מרן הגרי"ש אלישיב היה רגיל ללמוד לבדו בלי חברותא.¹ בכל חייו היה ספון על מקומו והתרחק מחברה וכך צמח ונהיה ל"הרב אלישיב". הערנו, הלא מצינו בגמ' (ברכות ס"ג ב') כי אין לתלמיד חכם ללמוד לבד ואדרבה אמרו שם, שהלומד לבד נהיה טיפש עיי"ש, ואיך נהג כן מרן זלה"ה? רבינו שליט"א ענה על זה: מה שהתרגל לנהוג כן מסתבר כי מפני שבבחרותו לא היו לו חברים ללמוד עמם (שכן רובם לא היו בני תורה רק אנשים עובדים, בפרט בעיר מולדתו), ועוד, שאחר כך למד עם בניו ומסתבר שהוא גם נחשב לחברותא. גם אח"כ מסר שיעור לרבים וזה גם נחשב כמו חברותא. [הוסיף רבינו בצחות: ובכלל, חברותא עם הגמרא אינה "חברותא" טובה?...].

עוד שאלנו: ידוע שמרן זלה"ה היה לומד בניגון נעים, האם יש מעלה ללמוד מתוך ניגון, ואולי יש איזה ניגון מסוים? והשיב בחיך כי ניגון מסוים אין. אבל ענין הניגון מצינו כבר "מזמור שיך חנוכת הבית" והוא נדרש על הרבה דברים, נדרש על שבת ועל חנוכת בית המדרש ועוד, עכ"פ רואים שניגון הוא דבר חשוב. (ועי' מגילה ל"ב א') (ועי' ספר הזכרון לרבינו שליט"א, נדפס בספר שיח השדה, בחלק הדברים הטובים לזכרון אות ו', שהלומד בקול הוא מעלה שיזכור הלימוד, ועיי"ש).

שמענו מרבינו: בחיי מרן הגרי"ש הייתי מברך עליו ברוך שחלק בשם ומלכות, הוא נחשב "חכם ישראל", לפניו, זכורני שאבא זצ"ל אמר לי לברך על מרן הגאון ר' אהרון קוטלר זצוק"ל, וכן פעם ביקר כאן בארץ בעל האגרות משה, מרן הגר"מ פיינשטיין זצ"ל הורה לי לברך עליו בשם ומלכות. כיום יש לברך על מרן רבי אהרן לייב שטינמן שליט"א.

שאלנו, מדוע לא ביקש הסכמה על שום ספר מכל הספרים שחיבר, מחמיו מרן זצ"ל והלא ודאי היה בזה משום כבודו? וענה: האמת היא שהוא כן כתב לי הסכמה על אחד הספרים. אלא שלא הדפסתי את זה משום חשש חסרון בהלכות כיבוד אב! כי אאמרו'ר זלה"ה לא היה נותן הסכמה על ספרי הלכה כי היה מיראי הוראה, ולא כתב לי הסכמה, ואם אדפיס רק ממו"ח זצ"ל יש בזה משום חסרון בכיבוד אב. [ולמעשה לספר קרית מלך של רבינו שליט"א, כן כתב אביו מרן זלה"ה הסכמה לנדפס בראש הספר, כיון שאין בספר זה הלכה].

כאן כבר פנה מרן שליט"א להשיב בכתב ידו לאחד ממאות המכתבים שהמתינו על שולחנו, כשסיים ביקשנו ביראת כבוד לשמוע עוד:

סיפר רבינו: הזדמן לי כמה פעמים להתארח בביתו כשהייתי חתן וכן אחרי החתונה, באחד הפעמים היה זה שבת חנוכה. והיה שאלה איך לנהוג לגבי הדלקת נרות של מוצאי שבת, כי הלא אני גר בבני ברק ולמעשה שאלתי אז את מרן החזו"א והוא הורה לי שאדליק תיכף במוצאי שבת במקום שאני מתארח, ואמנה שליח שידליק בביתי. וכך כמובן נהגתי.

עוד שמענו מרבינו שליט"א: יש בגמ' (קדושין נ"ט ע"א) שלמכור קרקע ראשונה שאדם קונה "לא מסמנא מילתא", ושמענו בשם מו"ח זלה"ה, וכמדומה שכך כתוב בשמו בספר שיעורים שלו על קידושין שבימינו אינו כן, היות ומצוי שבימינו קונים על מנת למכור ויודעים שהרבה פעמים מוכרים מה שקונים ממילא זה לא שייך.

(הדברים הובאו בחוברת "דברי שי"ח ה"א שהוצאנו לאור במלאת שנה להסתלקותו של רבינו הגדול)

¹ "צריך ללמוד עם חברותא", נהג רבינו לשנן באזני כל מי שמבקש לשמוע ממנו דברים בדרכי ההצלחה וההתעלות בתורה. בהזדמנות אחת העזתי פני ואמרתי: "הלא הרעבע עצמו למד כל ימי חייו בבדידות, ללא חברותא!" פתח רבינו את סגור לבו ואמר: "מגיל צעיר בחרתי בדרך קשה זו, אך איני מאמין שיש עוד מישהו מדורנו שמוסוגל ללכת בדרך זו. אני מבקש לא לקחת ממני דוגמא ולא ללכת בדרכי זאת".

הנהגות ומעשים כפי שסיפר רבינו שליט"א על חמיו רבן של ישראל זי"ע

- שמעתי מרבינו שהלכות בורר בשבת, הם לא פשוטים, וכגון להגדיר מהו תערובת ומה לא, וסיפר שפעם התארח אצלו בשבת חמיו מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל ולאחר הסעודה דנו בענין להוריד הדברים מהשלחן שהיו צלחות ובקבוקים וכדומה האם נחשב הדבר לתערובת, ונתקשו בגדר הדבר. וסיפר שאביו רצה לחבר ספר על הלכות בורר, מפני קושי גדרי המלאכה, וכשהגיע פעם חמיו מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל לב"ב דיבר אבא אתו על בורר, ולבסוף לא כתב ע"ז.
- אחד שאל לרבינו, פסק לו מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל שכל התורה כולה זה יציאת מצרים, ואפשר ללמוד בליל פסח גם 'בבא קמא', הרי בשו"ע סי' תפ"א ס"ב כתוב חייב אדם לעסוק בהלכות הפסח וביציאת מצרים וכו' עד שתחטפנו שינה. רבינו השיב לו בכתב 'כל התורה סיפור יציאת מצרים'. והסביר רבינו, הרי כל הענין של יציאת מצרים היה הכנה למתן תורה, אבל אין הכא נמי הכוונה לעיקר עניני פסח ויציאת מצרים. אבל, כל התורה לא סתירה ליציאת מצרים.
- כשנולד בן נין להגר"ש אלישיב זצ"ל נסע אליו רבינו לבקשו שיהא סנדק, ואמר לו שכתוב בלקט יושר שמי שסנדק אצל בן נין לא רואה פני גיהנם, והגר"ש אמר לו שיודע מזה, ולבסוף הסכים לבקשת רבינו לבוא. [היה פעם שאמר אם צריך כבר להגיע לזה בשביל לא להכנס לגיהנם זה לא מצב טוב]
- דיברתי עם רבינו על מצב חולשתו של מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל ובכל זאת לומד בכזו התמדה עם כל הכח, אמר רבינו שלזה הורגל כל ימיו ללמוד בכזו התמדה יש סייעתא דשמיא מיוחדת, ואף שכתוב בירושלמי בכורים פ"ב ה"א שלאחר גיל שמונים כבר ימים רעים היינו גופני, [מזה אי-אפשר לברוח] אבל בדברים כאלו שאדם עשה כל ימיו יש הנהגה אחרת.
- [תשרי תשס"ט] סיפרו לרבינו איך שמרן הגר"ש אלישיב זצ"ל התעורר במוצאי יו"כ בשעה אחת עשרה ולמד עד שש בבוקר, אמר רבינו שהתורה מחייה את הבן אדם ונותנת לו כח.
- סיפר רבינו שבביקור חג אצל חמיו מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל שאלו היכן אוהז בספר דרך חכמה. השבתי לו בתחילת הספר. הוסיף רבינו שבגלל המכתבים מתעכב כתיבת הספר, וללא המכתבים כבר היה מתקדם הרבה יותר. וזה חסד בפרט לעודד ולשמח צעירים ואי אפשר לדעת בזכות מה חיים.
- סיפרו לרבינו בשנים אחרונות של רבינו הגר"ש אלישיב זצ"ל על גודל חולשתו עד כדי שלא היה לו כח אף לכפתר הכפתור, ואילו ללמוד למד כרגיל עם כל המרץ, אמר רבינו, זה פשוט מאד "התורה נותנת כח".
- אחד סיפר לרבינו שהגיע למרן הגר"ש אלישיב זצ"ל וחיכה חמש דקות עד שהגר"ש הבחין בו אח"כ ראה שבאותו זמן עיין הגר"ש בספר דרך אמונה, אמר רבינו בענווה מסתמא הוא מצא איזה הערה טובה על הספר [ובאמת כך הוא דאחר כמה ימים אמר הגר"ש בשיעור קושיא מהספר דרך אמונה והעיר על דבריו].
- בנסיעה לירושלים שנסע ביום ד' בחול המועד סוכות י"ז תשרי תשע"ג התאמץ לא להרדם כל הנסיעה, [חוץ לסוכה] ואמר שאף שמרן הגר"ש אלישיב זצ"ל הקיל בזה [כדין הולכי דרכים] יש ענין להחמיר.
- שיטת רבינו שגדר ברכה זו שמברכים על מי שנחשב מגדולי הדור שיודע ללמוד אפשר לברך. ודעתו היה שאפשר לברך על מרן הגרא"מ שך זצ"ל, וכן על מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל. [ועכשיו מורה רבינו לברך על מרן הגרא"ל שטיינמאן שליט"א]
- ספרה הרבנית ע"ה ששמעה מחמותה הרבנית פשא מרים קניבסקי ע"ה [אשת הסטיפלר זצ"ל] שבפעם הראשונה שהזדמן לאביה מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל להכנס לחזו"א לזמן קצר, לאחר שיצא אמר לה, אותו הייתי רוצה שיהיה חמיו של רבינו שליט"א.
- סיפר רבינו, כשהציעו לו את השידוך עם בתו של מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל לא הכרנו קודם. לאבא הסטיפלר היה חבר הגאון ר' שמעון יוזק זצ"ל [שלמד עמו בישיבה] והיה גר בירושלים ואבא שלח לו מכתב, האם מכיר את המשפחה [של הגר"ש אלישיב] השיב לו הלואי היה לי כזה מחותן, זה כבר הספיק לאבא.
- הגר"ש אלישיב היה אצל החזו"א לפני השידוך אמר לאמי 'עכשיו זה כבר ילך', [לפני זה היה כמה הצעות ולא הלך].
- לאחר שמרן הגר"ש אלישיב זצ"ל עבר נתוח, [שניצל בנס] אמר רבינו שאיתא במדרש שמלאך המוות פגש צדיק ושאל את המלאך כמה זמן נשאר לי לחיות, אמר לו עליכם איני יודע ה' תמיד מוסיף עליכם, שיש הנהגה שאפי' שכבר נגמרים השנים וה' מוסיף עוד. מדרש רבה דברים ט' א' אמר לו הראה לי את פרקי אמר לו לא עליך ולא על כיוצא בך אני שולט פעמים שהקב"ה חפץ במעשים הטובים ומוסיף בכם חיים שנאמר (משלי י) יראת ה' תוסיף ימים.

וכן הוא בקהלת רבה ג' ג' אמר לית אנא שליט על דידך ולא על דלחברך א"ל למה אמר דבכל יום ויום אתון עמלין בתורה ובמצות ועושין צדקות והקב"ה מוסיף ימים על ימיכם.

• סיפר רבינו שסנדקאות לבנו הגדול נתן לרבינו מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל כי הברית היה בשבת ולא רצה להטריח את אביו זצ"ל לעלות לירושלים. סנדקאות לבנו השני נתן לאביו הסטיפלר זצ"ל, ושלישי נתן למרן הגרא"מ שך זצ"ל.

• אמר רבינו, הנהגותי מתחלק לשלש יש דברים כמו האבא ויש דברים כמו החזו"א ויש דברים כמו השווער [מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל], ובהזמנות אחרת אמר שבהרבה דברים אני מחמיר כמו השווער.

• שמעתי מהרה"ג ר' ליפא ישראלזון שליט"א שבא קמי זקנו מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל להתייעץ עמו בענין חולה מסוכן, ובסופו של הדיון אמר לו כיון שבכל דור יש מדור של ברכות שיורד לעולם, ובדורינו זה ניתן לרבינו, תלך עכשיו ותבקש ממנו ברכה, וכשסיפר זאת לרבינו, אמר לו רבינו, אני אומר לך שמדור זה שייך למר"ח מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, ואכן בסופו של דבר חולה מסוכן זה המשיך לחיות עוד שנתיים.

• סיפרה הרבנית, כשהיתה בת עשר, יום אחד אביה מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל נשאר להתפלל בבית כי לא הרגיש טוב, וראתה שלאחר שפסע 'עושה שלום' טרם שחזר למקומו מתעכב זמן מה, ושאלה אותו מאי האי, ואמר לה, שמובא מחותנו המקובל בעל "הלשם שבו ואחלמה", סגולה לומר קודם שחוזרים מאמירת עושה שלום, שיר למעלות אשא עיני אל ההרים. והוסיפה, לאחר שנים סיפר לה אברך שהיה אחד מתוך קבוצת בחורים מבוגרים שראו סגולה זו ועשו כך, ולאחר תקופה כולם התארכו. [א"ה, כן איתא בספר עשרה מאמרות להרמ"ע מפאנו מאמר ח"ד סי"ז אלא דשם איתא לומר לפני עקירת רגליו, דכתב כל האומר מזמור שיר המעלות אשא עני אל ההרים סוף כל תפלותיו קודם עקירת רגליו, מזמינים לו בת זוגו ההוגנת אליו].

(מנחת תודה)

כי פתוח תפתח את ידך לו... די מחסורו אשר יחסר לו (דברים ט"ו, ח').

"די מחסורו אשר יחסר לו"

שמעתי מרבינו שליט"א שראה בספר אחד עובדה באדמו"ר אחד שהעתיק מקום מגוריו לעיר אחרת, ואמר שם הרב שצריכים לארגן לו "טיש" בליל שבת מדין "עני", כי אצלו הוא די מחסורו אשר יחסר לו, שרגיל בזה תמיד, והוי כסוס לרכוב עליו (כתובות ס"ז, ב').

ואמר על כך חמי (מרן הגר"ש אלישיב שליט"א) שאין הנידון דומה לראיה, ו"די מחסורו" שייך רק בעני ממש שאז כשנותנים לו נותנים די מחסורו אף סוס לרכוב עליו, אבל אם הוא עשיר רק שחסר לו סוס - על זה לא נאמר "די מחסורו".

והוסיף רבינו: הדבר נוגע לעניין מה ששואלים אותי במי שיש לו פרנסה מסודרת אלא שצריך להשיא בניו, אם מותר ליתן לו מעשר, והייתי אומר שמותר כי זהו די מחסורו, אכן להנ"ל הרי אינו עני. אך יש לחלק, שאם הוא עשיר וכל חסרונו רק סוס - על סוס בלבד אין די מחסורו, אבל כאן שזקוק להשיא בניו הוא דבר הכרחי ביותר, ויש לומר שעל זה הוא עני ממש, וכן מסתבר.

ושבו אמר לי רבינו ששאל על פסק חמיו הנ"ל, דהנה מעשר עני הוא רק לפרנסה, אבל מעשר כספים וצדקה כתוב להדיא שאף שיש לו לפרנסה מ"מ מותר ליתן לו בשביל צרכי רפואה או להשיא בניו, וזה סותר לפסק הנ"ל.

אכן בעיקר הנידון, הרי יש מצות חסד, וזה בודאי שיש כאן, וכל הנידון היה אם שייך בזה גם משום "די מחסורו", אבל אין נפק"מ מזה כי יש מצות חסד.

שאלה: אברך ת"ח, בגיל מבוגר, עלה בדעתו לחבר ספר חידו"ת שיביא לו סיפוק גדול, אך לרש אין כל, ואפשר ישיג ממעשר כספים שיתנו לו, אך רבינו שליט"א מורה בשם החזו"א שלחיבור ספר מותר ליטול ממעשר רק אם זה ספר שכולי עלמא צריכים לו, אכן כאן יש לדון מדין "די מחסורו", כי הרגשתו שזה ממש חסר לו, וכאן הוא עני גמור.

תשובה: אפשר שנכון הדבר, וכן מסתבר, אבל צריך לזה הוראת חכם. [ושבו שאלתי ממרן הגר"ש אלישיב שליט"א ואמר שמצות מעשר הוא רק לעני, וכששאלתי כי הרי כאן הוא עני ורק שניתן לו על הספר, השיב שיתן לו ויעשה העני מה שירצה].

(דרך שיחה)

לקבלת הגליון ניתן לשלוח בקשה במייל: 0573145900@okmail.co.il או בפקס: 077-2092005

נשמח לקבל הערות והארות וכן עובדות ושר"ת מרבינו

להנצחות ולתרומות: 057-3145900 כתובת: רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק